

Таким чином, процес морального самовдосконалення має пряму залежність від генетичного фонду нації, наявності перспектив та тих факторів, що стимулюють бажання самовдосконалюватись. За Іваном Огієнком, потреба "набиратися мудрості", оволодіваючи вмінням творити добро, прощати, любити, працювати і радіючи творити, уміння боротися зі злом є головними принципами самовдосконалення особистості.

Головною функцією вищого навчального закладу є навчальна, а не виховна. Проте, навчаючи студентів, викладачі повинні виховувати їх насамперед власним прикладом, тобто, працюючи над удосконаленням інших, самовдосконалюватись. І цьому завжди сприятиме вивчення науково-педагогічної спадщини Івана Огієнка.

Література

1. Митрополит Іларіон // Віра й культура. – Вінніпег. – 1956. – Ч. 3 (27). – С. 9.
2. Наука про рідномовні обов'язки. Рідномовний Катехізис для вчителів, робітників пера, адвокатів, учнів і широкого громадянства. 1936. – Друкарня о.о. Василіан у Жовкві. – С.47-48.
3. Іларіон Митрополит. Віковічна слава Української Церкви // Слово Істини. – 1951. – Ч. 3 (39). – С. 7.
4. Гончаренко І. Виховуймо на рідному // Віра й культура. – Вінніпег, 1958. – Ч. 7 (55). – С. 14.
5. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. Історичнорелігійна монографія. – Вінніпег, 1965. – С. 382.

Анотація

У статті висвітлюється питання формування світогляду особистості в аспекті його розуміння І.Огієнком та у прийнятності із сучасними умовами.

Значне місце у статті приділяється впливу культурного розвитку молодшої людини, впливу прикладу педагога, впливу праці на виховання національно свідому особистість.

*Людмила Литвинюк
м. Полтава*

ВИКОРИСТАННЯ ПОГЛЯДІВ ІВАНА ОГІЄНКА ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛІВ

Мова — це джерело духовності народу. Костянтин Дмитрович Ушинський писав: "У мові одухотворяється весь народ і вся його батьківщина, в ній втілюється творча сила народного духу в думку, в картину і звук або вітчизни, її повітря, її фізичні явища, її клімат, її поля, її гори й долини, її ліси й ріки, її бурі і грози — весь той

глибокий, повний думки й почуття, голос природи, який лунає так гучно в любові людини до її іноді суворої батьківщини, який відбивається так виразно в рідній пісні, в рідних мелодіях, в устах народних поетів” [1, 126]. Мова – це історична пам’ять покоління, у якій закарбувалися пережиті народом радість і горе, вона сприяє розвитку нації, її історичної свідомості, традицій і культури.

Психологами доведено, що мова впливає на психічний розвиток особистості: формування її естетичних смаків, моральної сфери. У розумовому вихованні велику роль відіграє культура слова. Вона є основою світосприйняття і світорозуміння, фундаментом для зведення громадянської позиції особистості.

На думку Івана Огієнка, "найголовніший обов'язок кожної держави – всіма можливими силами дбати про якнайкращий розвиток спільної для всіх племен її народу літературної мови як найміцнішої основи для його духовного об'єднання". Цей рідномовний обов'язок повинен виконуватися через церкву, школу, пресу, письменників, уряди, театр, радіо тощо. Десятою статтею Конституції України зазначено, що українська мова є державною, вона забезпечує усі сфери суспільного життя. Безумовно, йдеться про унормовану, відшліфовану форму загальнонародної мови – літературну. Проте сьогодні не всі вчителі дбають про мову. Їхнє мовлення неохайне, пересипане суржилом, перенасичене іншомовними словами, навіть сленгом. З цього приводу пригадуються слова російського письменника Костянтина Паустовського з його статті "Поезія прози": "Справжня любов до своєї країни неможлива без любові до рідної мови". Людина, байдужа до рідної мови, "шкідлива за своєю суттю, оскільки її байдужість до мови пояснюється повною байдужістю до минулого, теперішнього та майбутнього свого народу" [1, 180]. "Кожний громадянин мусить добре пам'ятати й дітей своїх того навчати, що наймиліша мова в цілому світі – то мова рідна" [2, 9]. Та чи щиро звучатимуть ці слова, якщо будуть одягнені в забруднений одяг? Чи виховуватимуть справжнього громадянина своєї держави, духовно багату людину? Адже "як про духовну зрілість окремої особи, так і про зрілість цілого народу судять найперше з культури його літературної мови" [2, 11].

На нашу думку, причинами такого повільного просування мовної політики в середній школі є відсутність у вчителів вільного часу для самоосвіти, а також допомоги від фахівців та стимулювання директором школи.

Діти повинні чути дбайливо виплекану, чисту мову не тільки від учителів української мови та літератури. А й на уроках математики, фізики, хімії, під час проведення позакласних заходів тощо. Іван Огієнко стверджує, що "кожний учитель – якого б фаху не був він – мусить досконало знати свою соборну літературну мову й вимову та соборний правопис. Не вільно вчителеві оправдувати свого незнання рідної мови нефаховістю" [2, 1].

З метою підвищення рівня культури мови серед учителів доцільним є введення посади консультанта з мовних питань, до якого б колеги зверталися у разі виникнення труднощів у написанні, тлумаченні слів, пошуку синонімів, побудові речень, використанні пунктуаційних знаків тощо. Звичайно, перевірити правопис слова можна й за орфографічним словником, та від консультанта отримаєте інформацію про те, яким правилом визначається саме таке написання. Введення посади консультанта повинно стати стимулом професійного зростання вчителів української мови та літератури, оскільки обіймати її може вчитель вищої категорії або ж першої, що має високий рівень фахових знань. Це також і можливість самореалізації і самоствердження в колективі. Важливо, щоб моральне стимулювання підкріплювалося й матеріальним, наприклад, за рахунок створеного спонсорського преміального фонду.

Ми вважаємо, що іншим стимулюючим фактором є влаштування конкурсу знавців української мови і літератури серед учителів різних предметів. Наприклад, керівникам методичних об'єднань учителів роздаються підготовлені філологами завдання з літератури чи мови. Через певний час проводяться змагання на визначення переможця серед груп педагогів-предметників і найбільш компетентного з питань філології серед них. Цей метод буде ефективним, оскільки вчителям притаманний корпоративний дух – уболівання за долю своєї організації чи групи, бажання відчувати свій внесок у її успіх.

Доведено, що члени групи прагнуть у тому чи іншому бути схожими на лідера. Якщо керівник школи є авторитетною особою в організації, її неформальним лідером, він стає справжнім учителем учителів. Краса його мовлення спонукатиме до самовдосконалення підлеглих у цьому напрямку.

Робота над удосконаленням мовлення є складною і кропіткою, та поступово незначні успіхи зіллються у вагоме досягнення – прозору, чисту, як весняне джерело, мову.

За умови цілеспрямованої діяльності керівництва по вдосконаленню мовної культури вчителів школа дійсно стане тим "найсильнішим джерелом вивчення й консервації своєї рідної мови взагалі, а літературної зокрема" [2, 12].

Анотація

Стаття присвячена одній із найважливіших проблем сучасної школи – підвищенню рівня мовної культури педагогічних працівників. Причинами повільного просування мовної політики є відсутність допомоги фахівців, нерозвиненість системи стимулювання професійного зростання вчителів керівництвом школи. Вихід із ситуації, що склалася, – введення посади консультанта з мовних питань. Це і допомога вчителям різних предметів, і водночас стимул до самовдосконалення для філологів. Інші засоби – влаштування змагань як

можливість самоствердження, зразок директора школи, який є авторитетною особою для колективу. За таких умов можливе виконання рідномовних обов'язків, встановлених Іваном Огієнко.

The article devotes to one of the most important problem at modern school – improving the quality of teacher's language culture. The causes of slowing language politics are the absence of the help from specialists, the system of stimulation of professional increase of the teachers by school's director. The way out from this situation is the introduction of consultant's post. This like it's the help for different teachers and the stimulus of professional increase for the teachers of the Ukrainian language. The other means is the competition as a possibility for everybody's conformation, the director's specimen as authoritative person for collective. In such circumstances Ivan Ohienko's elaborate may be established.

Література

1. Горбачук В. Барви української мови. – К., 1997. – 270 с.
2. Іван Огієнко: Незабутні імена української науки. Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 110річчю від дня народження проф. Івана Огієнка. – Львів, 1992. – 121 с.